

St.prp. nr. 87

(2007–2008)

Om styrking av Arbeids- og velferdsetaten i 2008

*Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet av 26. september 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Sammendrag

I denne proposisjonen foreslås det å styrke Arbeids- og velferdsetatens driftsbevilgning med 60 mill. kroner i 2008. Bakgrunnen er at den krevende omstillingen som Arbeids- og velferdsetaten er inne i, går ut over den løpende tjenesteproduksjonen. Etableringen av NAV-kontorer og forvaltningsenheter har så langt vært i henhold til plan. I avsnitt 2 er det redegjort for de omstillinger som Arbeids- og velferdsetaten gjennomfører. I avsnitt 3 er etatens resultatutvikling omtalt, mens det i avsnitt 4 er gjort rede for budsjettsituasjonen i etaten og forslaget til styrking av Arbeids- og velferdsetaten.

2 Bakgrunn

Arbeids- og velferdsetaten er midt inne i en omfattende og krevende omstilling som følge av NAV-reformen, pensjonsreformen og overføring av ansvaret for helserefusjoner fra Arbeids- og velferdsetaten til Helsedirektoratet. Samtidig med gjennomføringen av disse reformene og endringene i organiseringen av arbeids- og velferdsforvaltningen, er det satt i gang et omfattende arbeid med å utvikle, endre og tilrettelegge virkemidler gjennom oppfølgingen av St.meld. nr. 9 (2006-2007) Arbeid, velferd og inkludering

og ved oppfølging av sykefraværsutvalgets innstilling.

Både de organisatoriske endringene og endringene av virkemidlene i arbeids- og velferdsforvaltningen skal understøtte de overordnede målene med NAV-reformen. Gjennomføringen innebærer at mange ansatte må bytte arbeidssted, arbeide med nye oppgaver og tilegne seg ny kompetanse. Etableringen av NAV-kontor har også vist seg mer krevende enn regnet med. Samlet sett har dette medført at Arbeids- og velferdsetaten ikke har opprettholdt forventet tjenesteproduksjon i 2008, jf. avsnitt 3.

NAV-reformen

Hovedmålene for NAV-reformen er flere i arbeid og aktivitet og færre på stønad, forenkle for brukerne og tilpasse til brukernes behov, samt en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning. Det har vært et mål at innen utgangen av 2009 skal det være etablert NAV-kontor som dekker alle landets kommuner. NAV-kontorene skal være basert på samarbeidsavtaler mellom Arbeids- og velferdsetaten og den enkelte kommune.

Ved utgangen av 2007 var det etablert 146 NAV-kontorer. Etableringen av kontorer er således i rute. Det er planlagt etablert 140 NAV-kontorer i 2008. Arbeids- og velferdsetaten har ved ut-

gangen av 1. halvår 2008 etablert totalt 37 spesialenheter for forvaltning (forvaltningsenheter), inklusiv avdelingskontorer. Disse skal hovedsakelig behandle ytelser som tidligere lå til trygdekontorene.

Ved inngangen til 2009 vil det etter planen gjenstå å etablere om lag 180 NAV-kontorer. De fleste av disse vil bli etablert i løpet av 2009, men noen NAV-kontorer vil først bli etablert i 2010 i påvente av egnede lokaler.

Pensjonsreformen

Som følge av Stortingets behandling og vedtak i forbindelse med St.meld. nr. 12 (2004-2005) Pensjonsreformen – trygghet for pensjonene samt St.meld. nr. 5 (2006-2007) Opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden, må det etableres nye IKT-løsninger for håndtering av pensjonsområdet i Arbeids- og velferdsetaten. I tillegg til å utvikle nye IKT-løsninger for nye pensjonsregler skal det også utformes nye arbeidsprosesser og ny organisering på pensjonsområdet slik at Arbeids- og velferdsetaten kan håndtere den nye pensjonsreformen når den trer i kraft. Innen 01.12.2008 skal det etableres fem spesialenheter for pensjon med til sammen om lag 300 ansatte.

Helserefusjonsreformen

Forvaltningsansvaret for helserefusjoner overføres fra Arbeids- og velferdsetaten til Helsedirektoratet 1. januar 2009. Dette er i tråd med opplegget i St.prp. nr. 66 (2006-2006), jf. Innst.S. nr. 205 (2005-2006), der det bl.a. ble omtalt at overføringen skulle finne sted senest innen 2010. Helserefusjonene omfatter bl.a. refusjon til poliklinikk, lege, psykolog, legemidler, tannlege, laboratorier og røntgeninstitutter. I tillegg kommer forvaltning av frikort for enkeltpersoner. NAV-kontorene vil fortsatt i nødvendig grad følge opp henvendelser og spørsmål om helserefusjoner. Det arbeides med utvikling av en elektronisk frikortløsning.

Innholdsreformene

Regjeringen la høsten 2006 frem St.meld. nr. 9 (2006-2007) Arbeid, velferd og inkludering om nye virkemidler i en ny arbeids- og velferdsforvaltning. Som et ledd i oppfølgingen av stortingsmeldingen har Regjeringen innført et kvalifiseringsprogram for personer som har stått utenfor arbeidslivet i lengre tid eller som mangler erfaring fra arbeidslivet. Tilbudet skal gis til personer

som vurderes å ha en mulighet til komme i arbeid gjennom tettere og mer forpliktende bistand fra NAV-kontorene. Kvalifiseringsprogrammet iverksettes i takt med etablering av nye NAV-kontorer.

Som et ledd i oppfølgingen av ovenfor nevnte stortingsmelding, vil også Regjeringen om kort tid fremme forslag om innføring av arbeidsavklaringspenger som skal erstatte dagens rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad. Det skal tas i bruk systematiske arbeidsevnevurderinger som redskap og metode for å avklare brukernes behov for arbeidsrettet bistand.

For å få til en bedre individuell tilpasning av den arbeidsrettede bistanden har departementet i tillegg sendt på høring forslag om å forenkle dagens tiltaksregelverk ved blant annet å slå sammen arbeidsmarkedstiltak som i dag er splittet opp på ulike målgrupper. Tildelingen av arbeidsmarkedstiltak mht. til innhold, varighet og tilskudd vil bygge på behovs- og arbeidsevnevurderinger som gjøres ved NAV-kontorene.

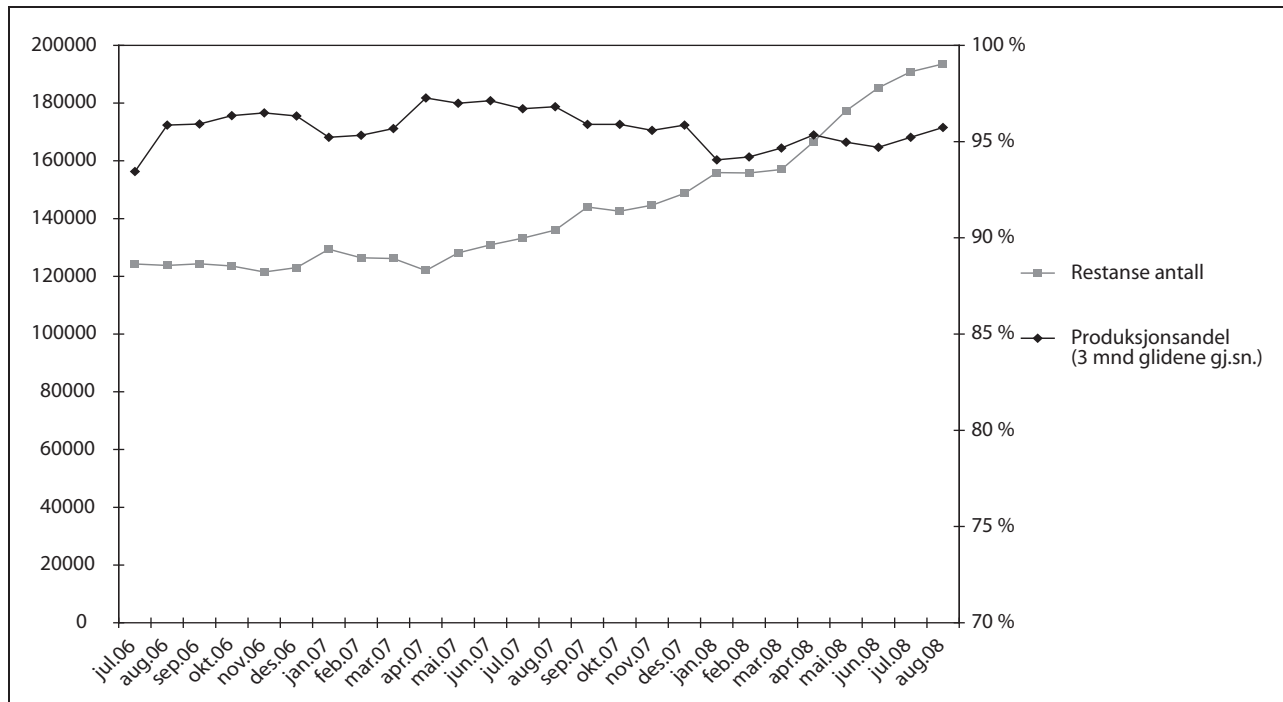
I tråd med sykefraværutvalgets rapport av 6. november 2006 ble det i mars 2007 lovfestet en forsterket oppfølging av sykmeldte, blant annet ved at Arbeids- og velferdsetaten skal avholde dialogmøter senest ved 6 måneders sykmelding.

Disse innholdsreformene er etter departementets vurdering både ønskelige og nødvendige for å støtte opp under den organisatoriske reformen, men innebærer at Arbeids- og velferdsetaten også må bruke ressurser på å legge til rette for implementeringen av nytt regelverk.

3 Resultatutviklingen i Arbeids- og velferdsetaten

Høsten 2007 var det klart at Arbeids- og velferdsetaten de to neste årene ville stå overfor en utfordrende og krevende gjennomføringsperiode, noe som departementet varslet i budsjettproposisjonen for 2008.

Fra våren 2007 har det vært registrert økende saksbehandlingstid for flere ytelser, og restanser har bygd seg opp. Fra våren 2007 har antall restanser økt med i overkant av 70 000 til et nivå på om lag 193 000 saker i august 2008. I løpet av 1. halvår 2008 har Arbeids- og velferdsetaten hatt vansker med å innfri de interne normtidskravene for flere stønadsområder bl.a. uføreytelser, barnebidrag, legemiddelsaker og utenlandssaker. Saker over ytre grense, dvs. saker som har passert etasens eget krav til maksimal saksbehandlingstid,

Figur 3.1 Produksjonsandel (antall behandlede saker av antall innkomne saker) og restanser i perioden juli 2006 - august 2008 i Arbeids- og velferdsetaten. Stønader som tidligere ble forvaltet av trygdeetaten.

har hatt tilsvarende utvikling det siste året med en økning fra 7 800 saker over ytre grense i august 2007, til hele 18 800 saker ett år senere.

De fleste NAV-kontorene som ble etablert i 2007, ble etablert fra 2. kvartal 2007. Parallelt med disse etableringene, økte restansene på mange stønadsområder

Som følge av opprettelsen av forvaltningsenheter fra 1. kvartal 2008, har det oppstått behov for å utvikle nye arbeidsmetoder for de ansatte, og det er utfordringer med samhandling og arbeidsdeling mellom enhetene. Dette har i en overgangsperiode gitt negative utslag i form av lengre saksbehandlingstid og oppbygging av restanser ved opprettelse av forvaltningsenhetene. Arbeids- og velferdsdirektoratet rapporterer at det er gjennomført en rekke tiltak med sikte på å bedre restansesituasjonen. Selv om tiltakene har hatt god effekt, er restansesituasjonen imidlertid fortsatt krevende.

Gjennom brukerundersøkelsen våren 2008 ble det også klart at mangelfull tilgjengelighet per telefon har utviklet seg til å bli et betydelig problem for Arbeids- og velferdsetaten. Svartidene ved enkelte av etatens kundesentra har vært for lange, og det har vært en utfordring for mange

kontor å gi tilfredsstillende svar og ha tilfredsstillende svartider på telefonhenvendelser fra brukerne. Lang saksbehandlingstid i kombinasjon med manglende tilgjengelighet per telefon har bidratt til at flere brukere har møtt opp på NAV-kontorene for å få svar på sine henvendelser. Mye ressurser har derfor gått til å besvare henvendelser ved NAV-kontorene, slik at det har blitt mindre ressurser tilgjengelig til individuell oppfølging.

Rapporteringen per 1.halvår 2008 viser at tiltaksgjennomføringen har vært noe lavere enn planlagt, og at oppfølgingen av personer med helserelaterte problemer også har vært svakere enn man regnet med. Blant annet har det tatt lengre tid enn opprinnelig antatt å nå forventet aktivitetsnivå på nye ordninger som mer systematisk sykefraværsoppfølging og kvalifiseringsprogram. Arbeids- og velferdsdirektoratets vurdering er at tiltaksaktiviteten for 2008 vil være i henhold til planlagt nivå på 39 650 plasser i gjennomsnitt.

Som et resultat av de utfordringene etaten nå står overfor, viser Arbeids- og velferdsetatens brukerundersøkelse fra våren 2008 at brukerne er noe mindre tilfreds med servicen fra Arbeids- og velferdsetaten enn tilfellet var for brukerne av tidligere Aetat og trygdeetaten.

4 Budsjettsituasjonen i Arbeids- og velferdsetaten

Ved gjennomføringen av NAV-reformen har det vært lagt til grunn at tjenestenivået skulle opprettholdes på det nivå som var før reformen trådte i kraft.

I lys av situasjonen med lengre saksbehandlingstider og økte restanser i Arbeids- og velferdsetaten sommeren 2008 samtykket Arbeids- og inkluderingsdepartementet i at Arbeids- og velferdsdirektoratet kunne benytte fullmakten i romertallsvedtak III, nr. 1 i St.prp. nr. 1 (2007-2008), til å omdisponere inntil 40 mill. kroner fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidsøkere til kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter for å bygge ned restanser og redusere saksbehandlingstider i Arbeids- og velferdsetaten. I omtalen av fullmakten under kap. 605, post 01 i St.prp. nr. 1 (2007-2008) er omdisponeringen knyttet til gjennomføring av forsøk med stykkprisfinansiering for avklaring av yrkeshemmede. Arbeids- og velferdsdirektoratet har opplyst at omdisponeringen ikke vil gå ut over tiltaks gjennomføringen i 2008.

Om lag to tredeler av styrkingen har Arbeids- og velferdsdirektoratet fordelt til etatens fylkeskontorer etter Arbeids- og velferdsetatens ordinære kriterier for fordeling av lønns- og driftsmidler til fylkene. Videre har om lag en tredel av styrkingen blitt fordelt til de fylkene med de høyeste restanser og lengste saksbehandlingstider. Midlene nyttes til å ansette i midlertidige stillinger og å øke bruken av overtid. Samlet vil dette øke etatens saksbehandlingskapasitet.

Informasjon fra Arbeids- og velferdsdirektoratet viser at styrkingen av driftsbevilgningen med 40 mill. kroner har bidratt til å redusere saksbehandlingstiden for enkelte ytelser i noen fylker. Styrkingen har imidlertid ikke vært tilstrekkelig til å redusere saksbehandlingstiden og bygge ned restanser i større skala over bredden av ytelser. Dette tilsier at med dagens bevilgning vil det neppe være mulig å styrke innsatsen innenfor ytelsesforvaltningen uten at det vil gå ut over etatens brukeroppfølging og gjennomføring av omstillingsaktivitetene. På denne bakgrunn foreslås det en ytterligere styrking av kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter med 60 mill. kroner i 2008. Bevilgningen skal nyttes til å redusere saksbehandlingstider og bygge ned antall restanser i etaten. For både brukere og ansatte i arbeids- og velferdsforvaltningen er det viktig at omstillingsperioden ikke forlenges da omstillingen i seg selv er krevende. Videre er formålet med de omstillinger som gjennomføres å frigi tid og ressurser til individuell veiledning og oppfølging av brukere. Arbeids- og inkluderingsdepartementet ser det derfor ikke som et alternativ å redusere brukeroppfølgingen eller å utsette omorganiseringene.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om styrking av Arbeids- og velferdsetaten i 2008.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om styrking av Arbeids- og velferdsetaten i 2008 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om styrking av Arbeids- og velferdsetaten

I

I statsbudsjettet for 2008 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
605		Arbeids- og velferdsetaten:	
	01	Driftsutgifter, forhøyes med..... fra kr 7 919 700 000 til kr 7 979 700 000	60 000 000

=====

